

ભારત સંગીત ખારાખડી

ત્રીજી આવૃત્તિ.

૧૯૫૯

લેખક

પ્રો. ભારતલાલ પુનેમચંદ ભારતર.

કીમત ૦ ૮ ૦

હાલમાંજ બહાર પડેલું સંગીતનું
તદ્દન નવું પુસ્તક,

ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૧૫૪૧૨ વર્ગિક

પુસ્તકનું નામ ભારત સંગીત જારાખડી

વિપય ૫૮૨

એક પણ ગાયન આ પુસ્તકમાં આપ્યું નથી. આમાં
તદ્દન નવા ગાયનો આપ્યા છે.

મળવાનું ઠેકાણું:—ભારત સંગીત વિદ્યાલય.

ધર નંબર ૨૭, ગુલાલવાડી, મુંબઈ ૪.

અથવા

પ્રખ્યાત બુકસેલરો.

भारत संगीत शास्त्र

लेखक

प्रो. बागलाल पुनेभयंद भास्कर

प्रकाशक,

भारत संगीत विद्यालय.

मल्लवाडी, मुम्बई नं. ४.

(सर्व हक्क लेखक पोताने स्वाधीन राख्या छे.)

श्रील आवृत्ति.

सने १९३०.

संवत् १९८६.

प्रत ३०००.

આવૃત્તિ ૧ લી ૨૦-૬-૧૯૨૪

„ ૨ જી ૨૧-૮-૧૯૨૬

„ ૩ જી ૨૧-૧૦-૧૯૩૦

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય
અમદાવાદ
ગુજરાતી કૉપીરાઈટ-સંગ્રહ
૧૫ ૪૧૨

મુદ્રક : હરગોવિન્દ એ. પરમાર : પ્રવીણસાગર પ્રીન્ટીંગ પ્રેસ ;
ગુલાબવાડી, મુંબઈ ૪.

ભારત સંગીત બારાખડી વિષે કંઈક ખુલાસો.

આ લઘુ પુસ્તકને માટે વિશેષ ન લખતાં ફક્ત તાલ અને માત્રા માટે થોડું લખવું એ વાચકને જરૂર પ્રિય લાગશે.

સવાલ:—માત્રા કેને કહેવી ?

જવાબ:—ઘડીઆળ જ્યારે ચાલુ હોય છે ત્યારે તેમાંથી અવાજ નીકળે છે કે, કટ કટ કટ કટ એટલે તે માત્રા થાય છે. અને એક સરખી નીચમીત રીતે કટ કટ કટ કટ ચાલે તેને લય કહે છે. અથવા આપણે એક બે ત્રણ ચાર એમ નિયમીત રીતે બોલીએ તે પણ માત્રા કહેવાય છે.

તાલ વિષે કહેવાનું કે જેમ સંગીત (ગાયન) માં કુલ રાગ અને રાગણીઓ આશરે ૧૦૦૦ એક હજાર ઉપર છે તેમ તાલ પણ આશરે ૩૦૦ ઉપર છે. પણ હાલ એમાંથી ઘણાજ થોડા રાગ રાગણીઓ અને તાલ પ્રચલીત છે અને તેમાંએ વિશેષ કરીને તાલ તો ફક્ત ત્રીતાલ, દાદરા લાવણી દ્રુપદ, ઝપતાલ, ખેમટો, દીપચંદી એવા જુજ તાલ આજકાલ ચાલુ છે તે દરેકની અંદર અમુક માત્રા ગણીને તાલ બંધાય છે. જેમકે ત્રીતાલમાં સોળ માત્રા છે, તો તેને ચાર ચાર ના ચાર ખંડ પાડીને ચાર ભાગમાં વિભક્ત કરી નાંખી તેમાં ત્રણ તાલ અને એક ખાલી (કાળ) આવે છે. તેનું નામ ત્રીતાલ રાખવામાં આવ્યું છે.

સા રી ગ મ અથવા ગાયનમાં જે જગ્યા (સ્વર) પર ઝોક (વજન) આવે ત્યાં તાલ દેવી

ન્યાં વધારે ઝોક (વજન) આવે ત્યાં સમ છે એમ સમજવું દાખલા તરીકે:

૨	૩	૦	૧
સા રી ગ મ	પ ધ ની સા	સા ની ધ પ	મ ગ રે સા
	ટી	ટી	

૨ સમ.

• ખાલી (કાળ)

૩ તાલ.

૧ તાલ

ગાયન તથા વાજીંત્રમાં મુખ્ય સાત સ્વર છે. તેના નામ નીચે પ્રમાણે છે.

નંબર	લખવાના ટુંકાં નામ	બોલવાનાં નામ
૧	સા	પડજ
૨	રે	રીખળ
૩	ગ	ગાંધાર
૪	મ	મધ્યમ
૫	પ	પંચમ
૬	ધ	ધૈવત
૭	ની	નીખાદ

સવાલ:—સાત સ્વરમાં કેટલા ભેદ થાય છે ?

જવાબ:—હારમોનીયમ તેમજ ખીજ વાજીંત્રમાં મુખ્ય કરીને ત્રણ ભેદ થાય છે. ૧ શુદ્ધ. ૨ તીવ્ર. ૩ કોમળ.

સવાલ:—શુદ્ધ કોને કહેવો ?

જવાબ:—જેમાં કોષપણ જાતનો વિકાર નહિ (એકજ) હોય તે સા. પ. આ બે સ્વર શુદ્ધ છે. જે કોમળ કે તીવ્ર કોષ પણ કાળે થઇ શકતા નથી.

સવાલ:—ત્રીવ કોને કહેવો ?

જવાબ:—આપણે ચાલુ સા રે ગ મ વગાડીએ છીએ તે (મ) સિવાયના દરેક સુર ત્રીવ સમજવા ફક્ત (મ) કોમળ વાગે છે. રી ગ મ ધ ની આ બધા સ્વર ત્રીવ થાય છે.

સવાલ:—કોમળ કોને કહેવો ?

જવાબ:—કોમળ એટલે આપણે જે સુરથી સા રી ગ મ વગાડીએ તેની પાછળનો સુર કોમળ સમજવો.

દાખલા તરીકે આપણે સા રે ગ મ પ ધ આંટલા સુર વગાડ્યા હવે કોઈ ગાયન કે સા રે ગ મ માં (ધૈવત) કોમળ આવતો હોય તો તેની પછીનોજ (ઉતરતો) સ્વર તે કોમળ સમજવો રે ગ મ ધ ની આ બધા સ્વર કોમળ થાય છે.

સવાલ:—સપ્તક કોને કહેવો ?

જવાબ:—સા રે ગ મ પ ધ ની એમ સાત સુરનો એક સપ્તક થાય છે. અને એવા સપ્તક ગાવા વગાડવામાં ધણુ કરીને ત્રણથી ચાર સુધી ઉપયોગમાં આવે છે તેથી ત્રણ સપ્તક લખવામાં આવે છે અને બાકીનો સપ્તક (ટીપ) ત્રીજા સપ્તકમાં ગણાય છે.

સવાલ:—ત્રણ સપ્તકના નામ શું ?

જવાબ:—(૧) ખરજ (૨) મધ્ય (૩) ટીપ

પુસ્તકમાં આવતા ચિન્હોની મમજ.

૪ આવી નીશાની જે સ્વરની અગાડી હોય તે દરેક સ્વર એક માત્રા લંબાવવો અને એકથી વધારે ઇંગ્લીશ આઠડા હોય તો તેટલી વધારે માત્રા લંબાવવી દાખલા તરીકે:—

^૨ સા ૪ ૪ ૪ | ^૩ રે ૪ ૪ ૪ | ^૦ ગ ૪ ૪ ૪ | ^૧ મ ૪ ૪ ૪ |
 સા આવી નીશાની જે સ્વરની નીચે હોય તેટલા સ્વર

અડધી માત્રાના સમજવા જેમ કે

| સા રે ગ મ રે ગ મ પ | ગ મ પ ધ મ પ ધ ની |
 | | | | | | | | | | | | | | | |

ની આવી નીશાની જે સ્વરની નીચે હોય તે દરેક સ્વર ખરજી

(પાછલા) સપ્તકના સમજવા (મધ્ય) વચ્ચલા સપ્તક માટે નીશાનીની જરૂર નથી.

સા આવી નીશાની જે સ્વરની નીચે હોય તે દરેક સ્વર ટી

ઉપરના (ટીપ) સપ્તકના સમજવા.

ગ આવી નીશાની જે સ્વરની નીચે હોય તો તે કોમળ સમજવા કે

મ આવી નીશાની મ. ની નીચેજ આવશે એટલે તે તીવ્ર સમજવો તી

૦ આવી નીશાનીવાળા સ્વર લંબાવવા.

૧ આવી નીશાની હોય ત્યારે વાજાંત્ર પરથી આંગળી ઉપાડી લખને જેટલી માત્રા R ની અગાડી હોય તેટલી માત્રા થોભવું.

આરોહ—સ્વરોને અનુક્રમે ઉચે ચઢાવવા તેને આરોહ કહે છે જેમકે

| સા રે ગ મ | પ ધ ની સા |
 ટી

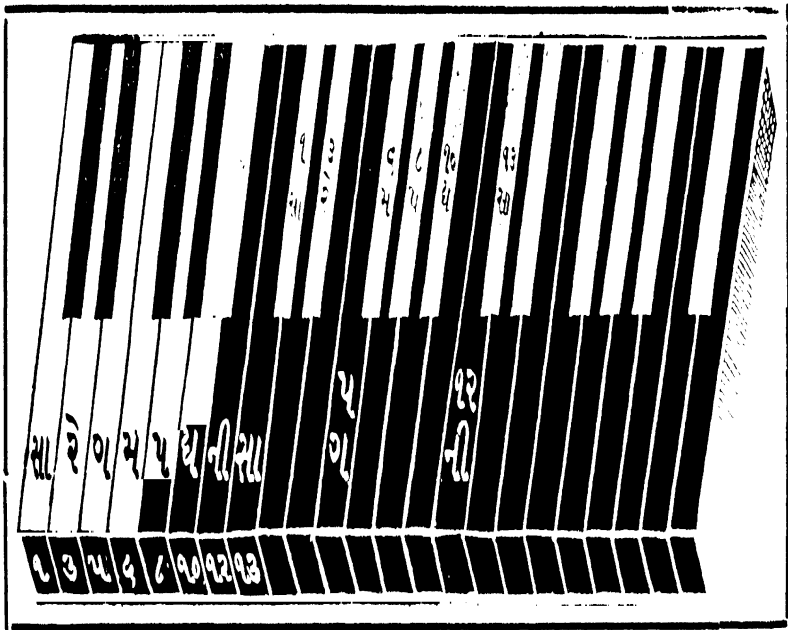
અવરોહ—સ્વરોને અનુક્રમે નીચે ઉતારવા તેને અવરોહ કહે છે જેમકે

| સા ની ધ પ | મ ગ રે સા |
 ટી

પાર સુરની સા રે ગ મ નો નકશો.

નીચે બ્રષ્ટ્રેલા આંકડાની ગણતરીમાં કાળા તથા ધોળા દરેક સ્વર લેવા(ખાતરીને માટે નીચેનું ચીત્ર જુઓ.)

ઉપર જણાવેલ ગણતરી પ્રમાણે કોઈ પણ કાળા યા, ધોળા સુરથી સા રે ગ મ વગાડી શકાશે.

ભારત સંગીત ખાસખડી.

પ્રથમ વિભાગ.

પાઠ ૧.

રાગ શંકરા ભરણ તાલ ત્રીતાલ.

૨	૩	૦	૧
સા ૪ ૪ ૪	રે ૪ ૪ ૪	ગ ૪ ૪ ૪	મ ૪ ૪ ૪
પ ૪ ૪ ૪	ધ ૪ ૪ ૪	ની ૪ ૪ ૪	સા ૪ ૪ ૪ ડી
સા ૪ ૪ ૪ ડી	ની ૪ ૪ ૪	ધ ૪ ૪ ૪	પ ૪ ૪ ૪
મ ૪ ૪ ૪	ગ ૪ ૪ ૪	રે ૪ ૪ ૪	સા ૪ ૪ ૪

પાઠ ૨

૨	૩	૦	૧
સા ૪ સા ૪	રે ૪ રે ૪	ગ ૪ ગ ૪	મ ૪ મ ૪
પ ૪ પ ૪	ધ ૪ ધ ૪	ની ૪ ની ૪	સા ૪ સા ૪
			ટી ટી
સા ૪ સા ૪	ની ૪ ની ૪	ધ ૪ ધ ૪	પ ૪ પ ૪
ટી ટી			
મ ૪ મ ૪	ગ ૪ ગ ૪	રે ૪ રે ૪	સા ૪ સા ૪

પાઠ ૩ બે.

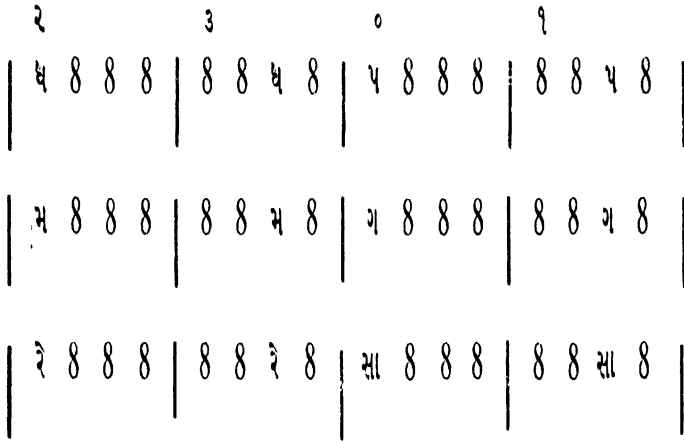
૨	૩	૦	૧
સા સા સા સા	રે રે રે રે	ગ ગ ગ ગ	મ મ મ મ
પ પ પ પ	ધ ધ ધ ધ	ની ની ની ની	સા સા સા સા ટી ટી ટી ટી
સા સા સા સા ટી ટી ટી ટી	ની ની ની ની	ધ ધ ધ ધ	પ પ પ પ
મ મ મ મ	ગ ગ ગ ગ	રે રે રે રે	સા સા સા સા

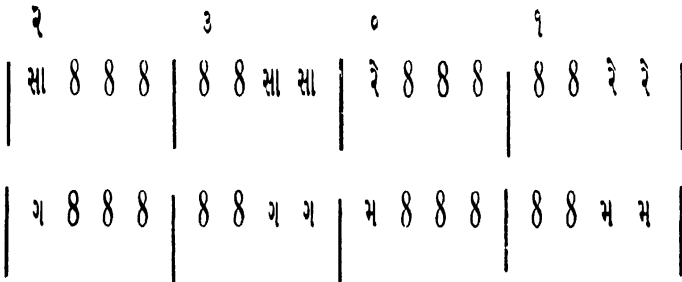

પાઠ ૬

૨	૩	•	૧
સા ૪ ૪ ૪	૪ ૪ સા ૪	રે ૪ ૪ ૪	૪ ૪ રે ૪
ગ ૪ ૪ ૪	૪ ૪ ગ ૪	મ ૪ ૪ ૪	૪ ૪ મ ૪
પ ૪ ૪ ૪	૪ ૪ પ ૪	ધ ૪ ૪ ૪	૪ ૪ ધ ૪
ની ૪ ૪ ૪	૪ ૪ ની ૪	સા ૪ ૪ ૪	૪ ૪ સા ૪
		દી	દી
સા ૪ ૪ ૪	૪ ૪ સા ૪	ની ૪ ૪ ૪	૪ ૪ ની ૪
દી	દી		

પાઠ ૭

२	३	०	१
प ४ ४	४ ४ प प	ध ४ ४ ४	४ ४ ध ध
नी ४ ४ ४	४ ४ नी नी	सा ४ ४ ४	४ ४ सा सा
		री	री री
सा ४ ४ ४	४ ४ सा सा	नी ४ ४ ४	४ ४ नी नी
		री	री री
ध ४ ४ ४	४ ४ ध ध	प ४ ४ ४	४ ४ प प
म ४ ४ ४	४ ४ म म	ग ४ ४ ४	४ ४ ग ग
रे ४ ४ ४	४ ४ रे रे	सा ४ ४ ४	४ ४ सा सा

418 6

२   ३   ०   १
सा ४ सा सा | रे ४ रे रे | ग ४ ग ग | भ ४ भ भ |

॥ प ४ प प   ध ४ ध ध   नी ४ नी नी   सा ४ सा सा ॥
॥ १   १   १   १ ॥

|| सा ४ सा सा || नी ४ नी नी || ध ४ ध ध || प ४ प प ||
री री री

म ४ म म | ग ४ ग ग | रे ४ रे रे | सा ४ सा सा |

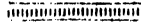
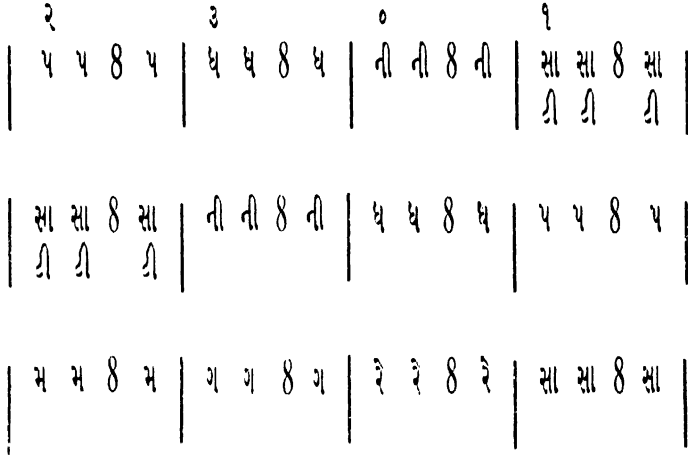
પાઠ ૯

૨	૩	૦	૧
સા સા સા ઈ	રે રે રે ઈ	ગ ગ ગ ઈ	મ મ મ ઈ
પ પ પ ઈ	ધ ધ ધ ઈ	ની ની ની ઈ	સા સા સા ઈ
			ટી ટી ટી
સા સા સા ઈ	ની ની ની ઈ	ધ ધ ધ ઈ	પ પ પ ઈ
ટી ટી ટી			
મ મ મ ઈ	ગ ગ ગ ઈ	રે રે રે ઈ	સા સા સા ઈ

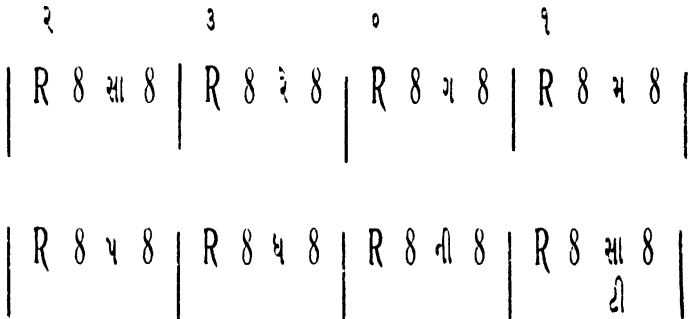

પાઠ ૧૦

૨	૩	૦	૧
સા સા ઈ સા	રે રે ઈ રે	ગ ગ ઈ ગ	મ મ ઈ મ

પાઠ ૧૧

૨	૩	૦	૧
R 8 સા 8 ડી	R 8 ની 8	R 8 ધ 8	R 8 પ 8
R 8 મ 8	R 8 ગ 8	R 8 રે 8	R 8 સા 8

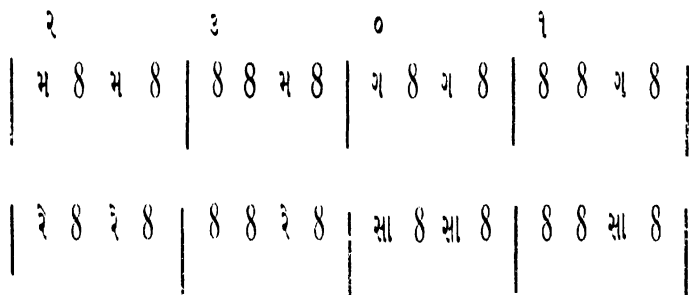
પાઠ ૧૨

૨	૩	૦	૧
સા 8 R 8	રે 8 R 8	ગ 8 R 8	મ 8 R 8
પ 8 R 8	ધ 8 R 8	ની 8 R 8	સા 8 R 8 ડી
સા 8 R 8 ડી	ની 8 R 8	ધ 8 R 8	પ 8 R 8
મ 8 R 8	ગ 8 R 8	રે 8 R 8	સા 8 R 8

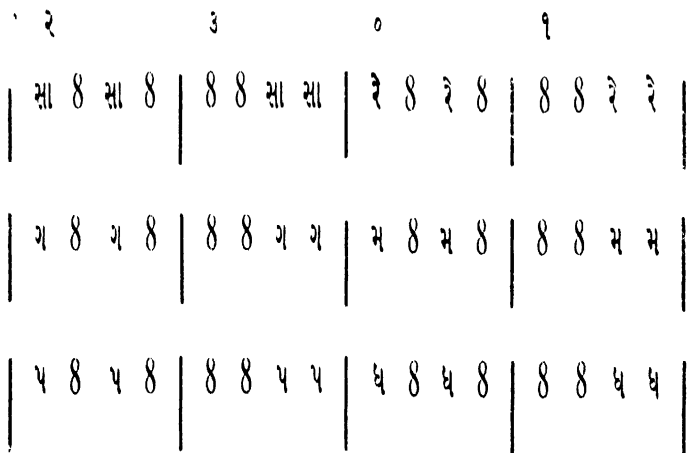
૨૧૨૨

પાઠ ૧૩

૨	૩	૦	૧
સા ૪ સા ૪	૪ ૪ સા ૪	રે ૪ રે ૪	૪ ૪ રે ૪
ગ ૪ ગ ૪	૪ ૪ ગ ૪	મ ૪ મ ૪	૪ ૪ મ ૪
પ ૪ પ ૪	૪ ૪ પ ૪	ધ ૪ ધ ૪	૪ ૪ ધ ૪
ની ૪ ની ૪	૪ ૪ ની ૪	સા ૪ સા ૪ ટી ટી	૪ ૪ સા ૪ ટી ટી
સા ૪ સા ૪ ટી ટી	૪ ૪ સા ૪ ટી ટી	ની ૪ ની ૪	૪ ૪ ની ૪
ધ ૪ ધ ૪	૪ ૪ ધ ૪	પ ૪ પ ૪	૪ ૪ પ ૪

પાઠ ૧૪

૨	૩	૬	૧
ની ૪ ની ૪	૪ ૪ ની ની	સા ૪ સા ૪ ટી ટી	૪ ૪ સા સા ટી ટી
સા ૪ સા ૪ ટી ટી	૪ ૪ સા સા ટી ટી	ની ૪ ની ૪	૪ ૪ ની ની
ધ ૪ ધ ૪	૪ ૪ ધ ધ	પ ૪ પ ૪	૪ ૪ પ પ
મ ૪ મ ૪	૪ ૪ મ મ	ગ ૪ ગ ૪	૪ ૪ ગ ગ
રે ૪ રે ૪	૪ ૪ રે રે ટી	સા ૪ સા ૪	૪ ૪ સા સા

પાઠ ૧૫.

૨   ૩   •   ૧

સા સા સા ઈ	ઈ ઈ સા સા	રે રે રે ઈ	ઈ ઈ રે રે
------------	-----------	------------	-----------

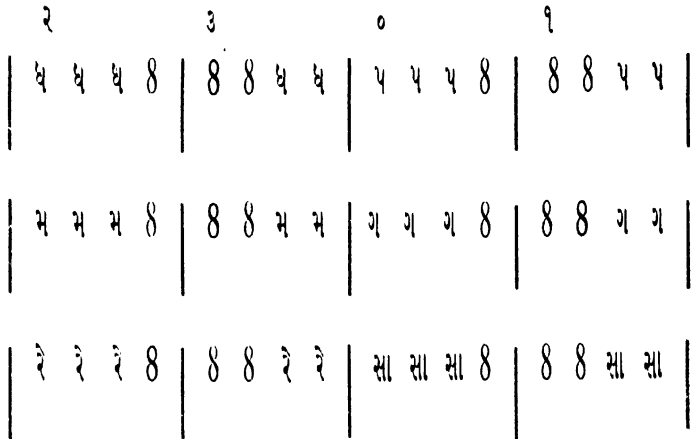
ગ ગ ગ ઈ	ઈ ઈ ગ ગ	મ મ મ ઈ	ઈ ઈ મ મ
---------	---------	---------	---------

પ પ પ ઈ	ઈ ઈ પ પ	ધ ધ ધ ઈ	ઈ ઈ ધ ધ
---------	---------	---------	---------

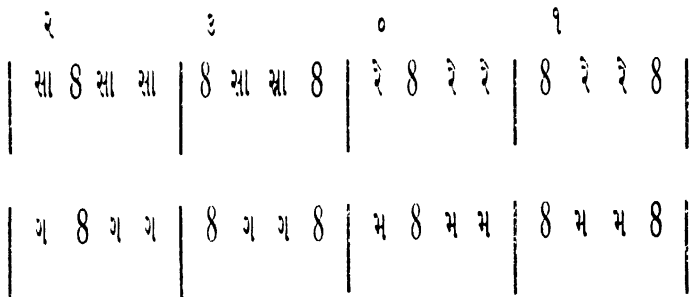
ની ની ની ઈ	ઈ ઈ ની ની	સા સા સા ઈ	ઈ ઈ સા સા
		ટી ટી ટી	ટી ટી

સા સા સા ઈ	ઈ ઈ સા સા	ની ની ની ઈ	ઈ ઈ ની ની
ટી ટી ટી	ટી ટી		

પાઠ ૧૬

२   ३   ०   १
 | प ४ प प | ४ प प ४ | ध ४ ध ध | ४ ध ध ४ |

| नी ४ नी नी | ४ नी नी ४ | सा ४ सा सा | ४ सा सा ४ |
 टी टी टी   टी टी

| सा ४ सा सा | ४ सा सा ४ | नी ४ नी नी | ४ नी नी ४ |
 टी टी टी   टी टी

| ध ४ ध ध | ४ ध ध ४ | प ४ प प | ४ प प ४ |

| भ ४ भ भ | ४ भ भ ४ | ग ४ ग ग | ४ ग ग ४ |

| रे ४ रे रे | ४ रे रे ४ | सा ४ सा सा | ४ सा सा ४ |

पाठ १७

२   ३   •   १
 | सा ४ सा सा | ४ सा सा सा | रे ४ रे रे | ४ रे रे रे |

| ग ४ ग ग | ४ ग ग ग | भ ४ भ भ | ४ भ भ भ |

| प ४ प प | ४ प प प | ध ४ ध ध | ४ ध ध ध |

| नी ४ नी नी | ४ नी नी नी | सा ४ सा सा | ४ सा सा सा |
 ग्री ग्री ग्री   ग्री ग्री ग्री

| सा ४ सा सा | ४ सा सा सा | नी ४ नी नी | ४ नी नी नी |
 ग्री ग्री ग्री   ग्री ग्री ग्री

| ध ४ ध ध | ४ ध ध ध | प ४ प प | ४ प प प |

२	३	०	१
म ४ म म	४ म म म	ग ४ ग ग	४ ग ग ग
रे ४ रे रे	४ रे रे रे	सा ४ सा सा	४ सा सा सा

पान १८

२	३	०	१
सा सा सा सा	४ सा सा सा	रे रे रे रे	४ रे रे रे
ग ग ग ग	४ ग ग ग	म म म म	४ म म म
प प प प	४ प प प	ध ध ध ध	४ ध ध ध

२   ३   ०   १
नी नी नी नी | ठ नी नी नी | सा सा सा सा | ठ सा सा सा |
री री री री | री री री री | री री री

॥ सा सा सा सा ॥ ४ सा सा सा ॥ नी नी नी नी ॥ ४ नी नी नी ॥
 ग्री ग्री ग्री ग्री ॥ ग्री ग्री ग्री ॥ ॥ ॥

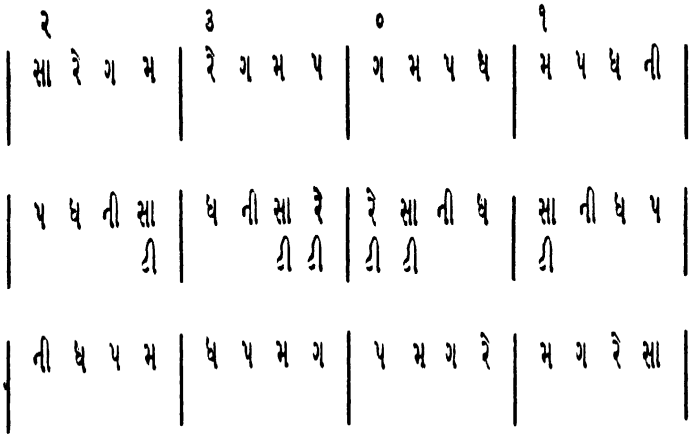
४ ४ ४ ४ | ४ ४ ४ ४ | ४ ४ ४ ४ | ४ ४ ४ ४ |

॥ भ भ भ भ ॥ ४ भ भ भ ॥ ग ग ग ग ॥ ४ ग ग ग ग ॥

२ २ २ २ | ४ २ २ २ | सा सा सा सा | ४ सा सा सा |

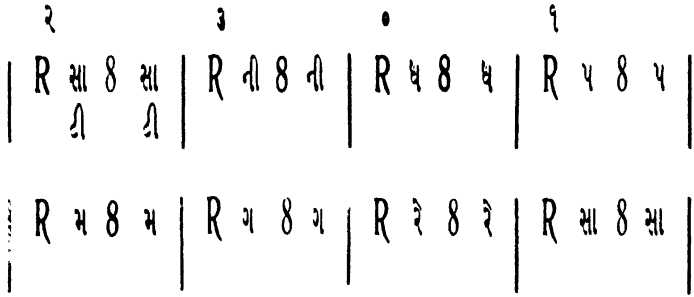
પાઠ ૧૬

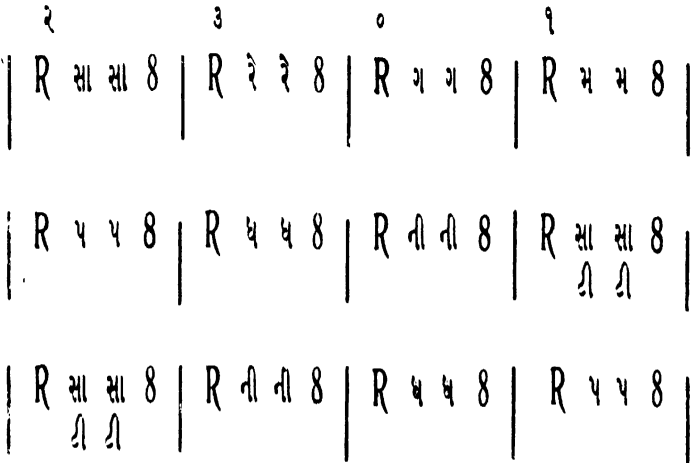
પાઠ ૨૦

પાઠ ૨૨

| ^૨ R મ મ ઇ | ^૩ R ગ ગ ઈ | ^૦ R રે રે ઈ | ^૧ R સા સા ઈ |

પાઠ ૨૩

| ^૨ સા રે સા રે | ^૩ ગ ઈ ઈ ઈ | ^૦ રે ગ રે ગ | ^૧ મ ઈ ઈ ઈ |

| ગ મ ગ મ | પ ઈ ઈ ઈ | મ પ મ પ | ધ ઈ ઈ ઈ |

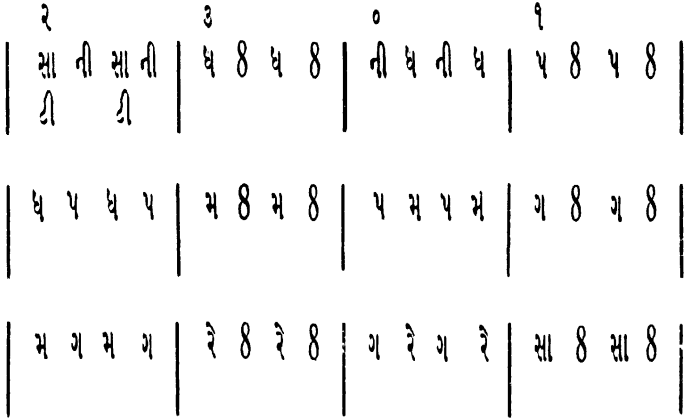
| પ ધ પ ધ | ની ઈ ઈ ઈ | ધ ની ધ ની | સા ઈ ઈ ઈ |

| સા ની સા ની | ધ ઈ ઈ ઈ | ની ધ ની ધ | પ ઈ ઈ ઈ |

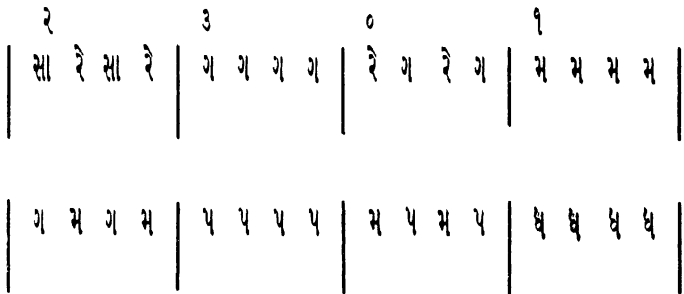

પાઠ ૨૪

પાઠ ૨૫

૨	૩	૦	૧
પ ધ પ ધ	ની ની ની ની	ધ ની ધ ની	સા સા સા સા ટી ટી ટી ટી
સા ની સા ની ટી ટી	ધ ધ ધ ધ	ની ધ ની ધ	પ પ પ પ
ધ પ ધ પ	મ મ મ મ	પ મ પ મ	ગ ગ ગ ગ
મ ગ મ ગ	રે રે રે રે	ગ રે ગ રે	સા સા સા સા

ખાસ અમારા કદરવાન ગ્રાહકોની માંગણીથી છુટક ભાગોને એકત્ર કરી એકજ વોલ્યુમમાં
ભારત મ્યુઝીક ગાઈડ. ભાગ ૧ થી ૫
(કિંમત રૂ. ૬-૦-૦ પરદેશ દસ સીલીંગ)
 બહાર પાડ્યા છે અને તેમાં અનુક્રમણિકા એકજ સાથે રાખેલી હોવાથી એક
 સેકન્ડમાં કોઈ પણ ગાયન ગોતીને વગાડી શકાય છે જ્યારે છુટક ભાગની અંદરથી
 કોઈ ગાયન શોધતાં મુશ્કેલી પડે છે માટે તરત મંગાવો.
 મળવાનું ઠેકાણું:-ભારત સંગીત વિદ્યાલય. ગુલાબવાડી મુખર્ષી ૪.

પાઠ ૨૬

૨ સા રે સા રે	૩ ગ ગ ઈ ગ	૦ રે ગ રે ગ	૧ મ મ ઈ મ
ગ મ ગ મ	પ પ ઈ પ	મ પ મ પ	ધ ધ ઈ ધ
પ ધ પ ધ	ની ની ઈ ની	ધ ની ધ ની	સા સા ઈ સા
ટી ટી			ટી ટી ટી
સા ની સા ની	ધ ધ ઈ ધ	ની ધ ની ધ	પ પ ઈ પ
ટી ટી			
ધ પ ધ પ	મ મ ઈ મ	પ મ પ મ	ગ ગ ઈ ગ
મ ગ મ ગ	રે રે ઈ રે	ગ રે ગ રે	સા સા ઈ સા

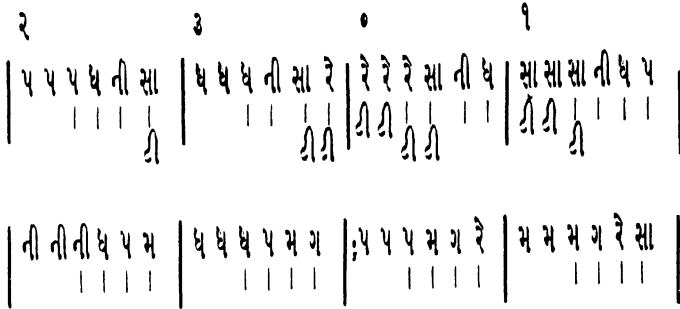
પાઠ ૨૭

૨	૩	૦	૧
સા ૪ સા રે ગ મ 	રે ૪ રે ગ મ પ 	ગ ૪ ગ મ પ ધ 	મ ૪ મ પ ધ ની
પ ૪ પ ધ ની સા 	ધ ૪ ધ ની સા રે 	રે ૪ રે સા ની ધ 	સા ૪ સા ની ધ પ
ની ૪ ની ધ પ મ 	ધ ૪ ધ પ મ ગ 	પ ૪ પ મ ગ રે 	મ ૪ મ ગ રે સા

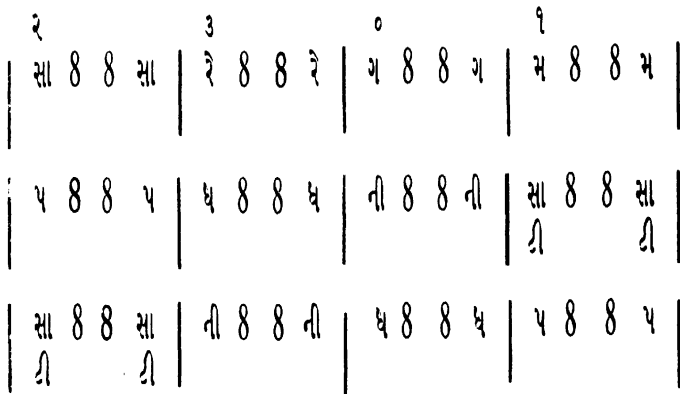

પાઠ ૨૮

૨	૩	૦	૧
સા સા સા રે ગ મ 	રે રે રે ગ મે પ 	ગ ગ ગ મ પ ધ 	મ મ મ પ ધ ની

પાઠ રદ

^૨   ^૩   ^૦   ^૧
 | મ ઈ ઈ મ | ગ ઈ ઈ ગ | રે ઈ ઈ રે | સા ઈ ઈ સા |

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

પાઠ ૩૦

^૨   ^૩   ^૦   ^૧
 | સા ઈ સા સા સા સા | રે ઈ રે રે રે રે | ગ ઈ ગ ગ ગ ગ ગ | મ ઈ મ મ મ મ મ |

| પ ઈ પ પ પ પ પ | ધ ઈ ધ ધ ધ ધ ધ | ની ઈ ની ની ની ની | સા ઈ સા સા સા સા |

| સા ઈ સા સા સા સા | ની ઈ ની ની ની ની | ધ ઈ ધ ધ ધ ધ ધ | પ ઈ પ પ પ પ પ |

| મ ઈ મ મ મ મ મ | ગ ઈ ગ ગ ગ ગ ગ | રે ઈ રે રે રે રે રે | સા ઈ સા સા સા સા સા |

પાઠ ૩૧

૨	૩	૦	૧
સા સા સા સા સા ઠ	રે રે રે રે રે રે ઠ	ગ ગ ગ ગ ગ ગ ઠ	મ મ મ મ મ મ ઠ
પ પ પ પ પ પ ઠ	ધ ધ ધ ધ ધ ધ ઠ	ની ની ની ની ની ની ઠ	સા સા સા સા સા ઠ
			ટી ટી ટી ટી ટી ટી
સા સા સા સા સા ઠ	ની ની ની ની ની ની ઠ	ધ ધ ધ ધ ધ ધ ઠ	પ પ પ પ પ પ ઠ
ટી ટી ટી ટી ટી ટી			
મ મ મ મ મ મ ઠ	ગ ગ ગ ગ ગ ગ ઠ	રે રે રે રે રે રે ઠ	સા સા સા સા સા ઠ

પાઠ ૩૨

સા સા સા સા સા સા	રે રે રે રે રે રે	ગ ગ ગ ગ ગ ગ ગ	મ મ મ મ મ મ મ
-------------------	-------------------	---------------	---------------

२ ३ ० १
 | प प प प प प | ध ध ध ध ध ध | नी नी नी नी नी नी | सा सा सा सा सा सा |
 | | | | | | | | | | | | | | | |

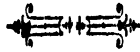
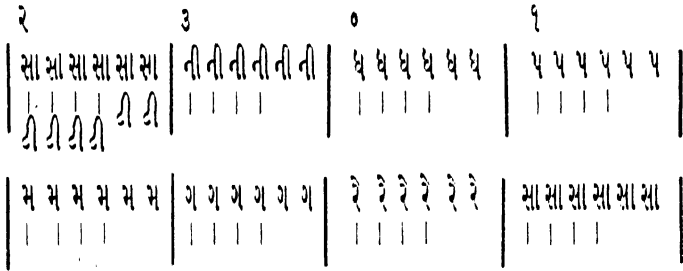
| सा सा सा सा सा सा | नी नी नी नी नी नी | ध ध ध ध ध ध | प प प प प प |
 | | | | | | | | | | | | | | | |

| म म म म म म | ग ग ग ग ग ग | रे रे रे रे रे रे | सा सा सा सा सा सा |
 | | | | | | | | | | | | | | | |

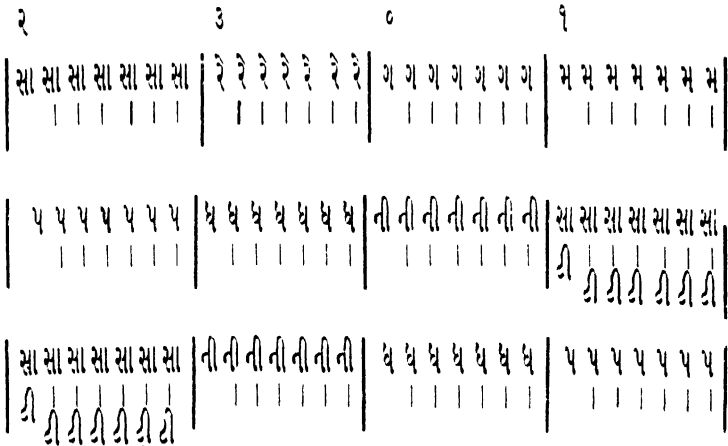

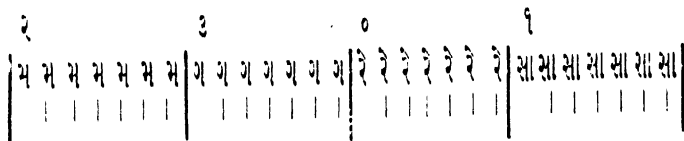
पाठ ३३

२ ३ ० १
सा सा सा सा सा सा	रे रे रे रे रे रे	ग ग ग ग ग ग	म म म म म म											
प प प प प प	ध ध ध ध ध ध	नी नी नी नी नी नी	सा सा सा सा सा सा											

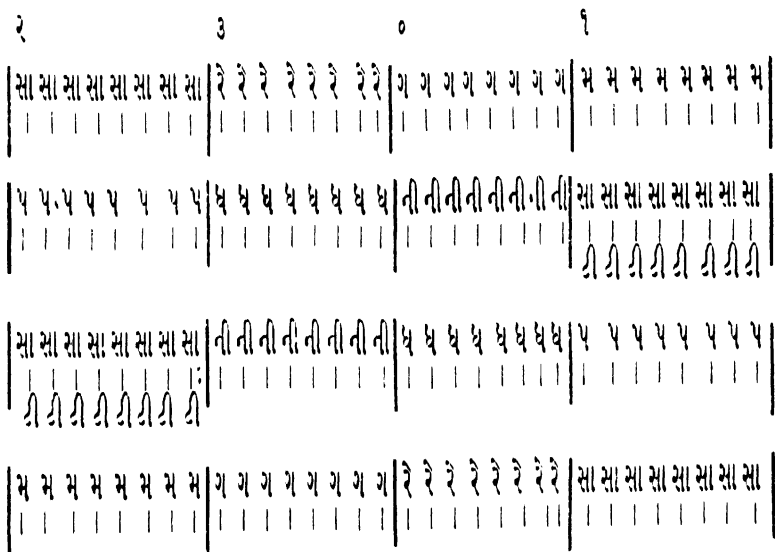

પાઠ ૩૪

पाठ ३५

પાઠ ૩૬

૨ સા ૪ સા સા સા 	૩ રે ૪ રે રે રે 	૦ ગ ૪ ગ ગ ગ 	૧ મ ૪ મ મ મ
૫ ૪ પ પ પ 	ધ ૪ ધ ધ ધ 	ની ૪ ની ની ની 	સા ૪ સા સા સા ડી ડી ડી ડી
સા ૪ સા સા સા ડી ડી ડી ડી	ની ૪ ની ની ની 	ધ ૪ ધ ધ ધ 	પ ૪ પ પ પ
મ ૪ મ મ મ 	ગ ૪ ગ ગ ગ 	રે ૪ રે રે રે 	સા ૪ સા સા સા

હાજીમાંજ બહાર પડેલું તદ્દન નવીન પુસ્તક

સરલ સંગીત ગાઈડ.

૧૦૧ ગાયન પાકુ પુકું ૩૩૨ પેજ કિંમત રૂ. ૨-૮-૦ પોસ્ટેજ ૦-૮-૦

ઉપરના પુસ્તકમાં એક અખળા, શાલીવાહન, તલવારકા ધની વિગેરે પ્રખ્યાત નાટકના ગાયનો ત્યા કુવાલી ત્યા અભ્યાનંદના ભજનો વિગેરે ચીજોનું સરલ નોટેશન આપ્યું છે તરત મંગાવો.

મળવાનું ઠેકાણું:-ભારત સંગીત વિદ્યાલય. ગુલાલવાડી મુંબઈ ૪.

પાઠ ૩૭

૨   ૩   ૦   ૧
 | સા સા સા સા સા | રે રે રે રે રે | ગ ગ ગ ગ ગ ગ | મ મ મ મ મ મ |

| પ પ પ પ પ પ | ધ ધ ધ ધ ધ ધ | ની ની ની ની ની ની | સા સા સા સા સા સા |

| સા સા સા સા સા સા | ની ની ની ની ની ની | ધ ધ ધ ધ ધ ધ | પ પ પ પ પ પ |

| મ મ મ મ મ મ | ગ ગ ગ ગ ગ ગ | રે રે રે રે રે રે | સા સા સા સા સા સા |

पाठ ३८

२	३	०	१
सा सा सा सा सा सा	रे रे रे रे रे रे	ग ग ग ग ग ग	म म म म म म
प प प प प प	ध ध ध ध ध ध	नी नी नी नी नी नी	सा सा सा सा सा सा
सा सा सा सा सा सा	नी नी नी नी नी नी	ध ध ध ध ध ध	प प प प प प
म म म म म म	ग ग ग ग ग ग	रे रे रे रे रे रे	सा सा सा सा सा सा

પાઠ ૩૬

૨	૩	૦	૧
સા ઈ સા સા ૦ સા 	રે ઈ રે રે ૦ રે 	ગ ઈ ગ ગ ૦ ગ 	મ ઈ મ મ ૦ મ
પ ઈ પ પ ૦ પ 	ધ ઈ ધ ધ ૦ ધ 	ની ઈ ની ની ૦ ની 	સા ઈ સા સા ૦ સા ટી ટી ટી ટી
સા ઈ સા સા ૦ સા ટી ટી ટી ટી	ની ઈ ની ની ૦ ની 	ધ ઈ ધ ધ ૦ ધ 	પ ઈ પ પ ૦ પ
મ ઈ મ મ ૦ મ 	ગ ઈ ગ ગ ૦ ગ 	રે ઈ રે રે ૦ રે 	સા ઈ સા સા ૦ સા

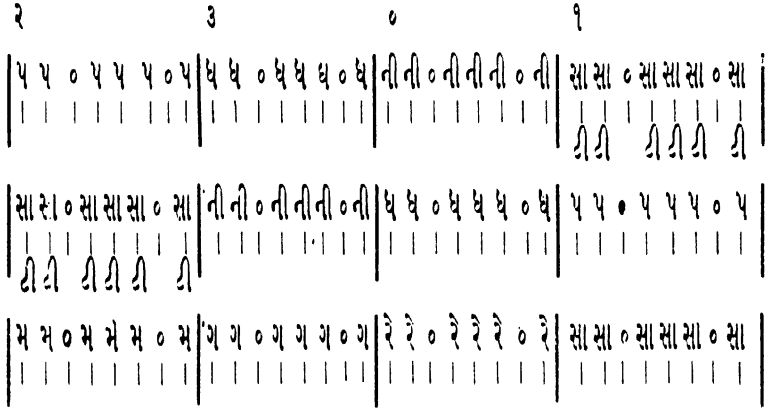
पाठ ४१

२	३	०	१
सा सा सा सा सा ० सा	रे रे रे रे रे ० रे	ग ग ग ग ग ० ग	म म म म म ० म
प प प प प ० प	ध ध ध ध ध ० ध	नी नी नी नी नी ० नी	सा सा सा सा सा ० सा
टी टी टी टी टी	नी नी नी नी नी ० नी	ध ध ध ध ध ० ध	प प प प प ० प
सा सा सा सा सा ० सा	नी नी नी नी नी ० नी	ध ध ध ध ध ० ध	प प प प प ० प
टी टी टी टी टी	नी नी नी नी नी ० नी	ध ध ध ध ध ० ध	प प प प प ० प
म म म म म ० म	ग ग ग ग ग ० ग	रे रे रे रे रे ० रे	सा सा सा सा सा ० सा

—०;—

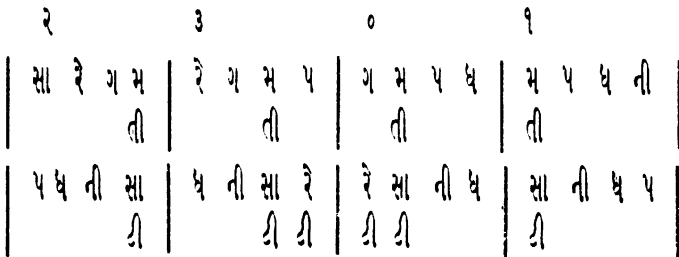
पाठ ४२

२	३	०	१
सा सा ० सा सा सा ० सा	रे रे ० रे रे रे ० रे	ग ग ० ग ग ग ० ग	म म ० म म म ० म

पाठ ४३

राग यमन कल्याणु त्रीताव.

२	३	०	१
नी ध प म नी	ध प म ग नी	प म ग रे नी	म ग रे सा नी

पाठ ४४

राग कालींगरा त्रीताल.

२	३	०	१
सा रे सा रे को को	ग ४ ग ४	रे ग रे ग को को	म ४ म ४
ग म ग म	प ४ प ४	म प म प	ध ४ ध ४ को को
प ध प ध को को	नी ४ नी ४	ध नी ध नी को को	सा ४ सा ४ री री
सा नी सा नी री री	ध ४ ध ४ को को	नी ध नी ध को को	प ४ प ४

२	३	०	१
ध प ध प को को	म ४ म ४	प म प म	ग ४ ग ४
म ग म ग	रे ४ रे ४ को को	ग रे ग रे को को	सा ४ सा ४

पाठ ४५

राग भेरवी त्रीताल.

२	३	०	१
सा सा सा रे ग म को को	रे रे रे ग म प को को को को	ग ग ग म प ध को को को को	म म म प ध नी को को
प प प ध नी सा को को टी	ध ध ध नी सा रे को को को को टी टी	रे रे रे सा नी ध टी टी टी को को	सा सा सा नी ध प टी टी टी को को
नी नी नी ध प म को को को को	ध ध ध प म ग को को को को	प प प म ग रे को को को को	म म म ग रे सा को को को को

દ્વિતીય વિભાગ.

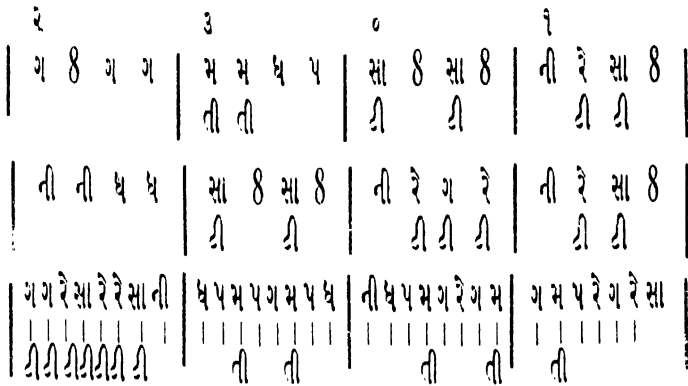
પાઠ ૪૬

રાગ યમન કલ્યાણ ત્રીતાલ.

સ્થાયી.

૨	૩	૦	૧
ગ ગ રે સા	ની રે ગ રે ખ	ગ મ પ રે તી	ગ રે સા ૪
ની ધ ની રે	ગ ૪ રે સા	ની ધ પ મ તી	ગ રે સા ૪
ની રે ગ મ	ધ ની રે સા ટી ટી	ની ધ પ મ તી	ની ધ પ મ ગ રે સા તી

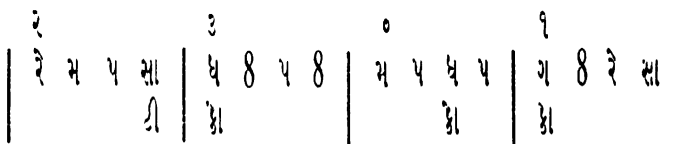
अंतरो

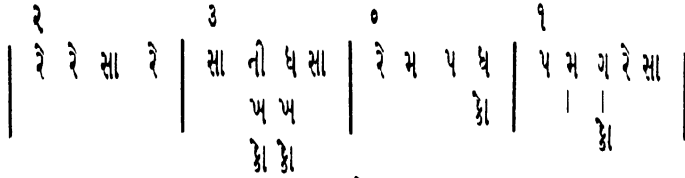

पाठ ४७

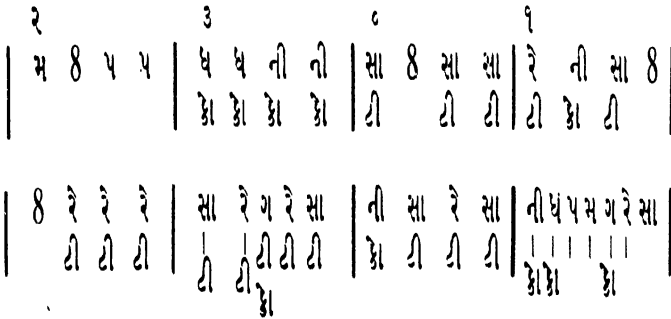
राग आशावरी त्रीताल

स्थायी

અંતરે

આસ પ્રભાતફેરીમાં ગાવા લાયક, રાષ્ટ્રીય ભાવનાને ત્યા દેશ ભક્તિને જાગ્રત
કરતા ગાયનો નોટશન સારંગમ સાથે તૈયાર કરેલી.

રાષ્ટ્રીય સંગીત ગાઈડ.

કૌંમત માત્ર ચાર આના. બહારગામથી મંગાવનારે પાંચ આનાની ટીકીટો મોકલવી. વી. પી. થશે નહીં.
મળવાનું ડેકાથું:—‘ભારત સંગીત વિદ્યાલય’ ગુલાલવાડી મુંબઈ નં. ૪.

પાઠ ૪૮

રાગ ખમાય ત્રીતાલ,

સ્થાયી.

૨	૩	૦	૧
સા સા ગ ગ	મ મ પ ધ	સા ની સા ની ધ	પ મ ગ ૪
		ટી ટી કો	
સા ની સા ૪	ની ધ પ ધ	સા ની ધ પ	ગ મ ગ ૪
ટી ટી	કો	ટી કો	

અંતરો.

૨	૩	૦	૧
ગ મ પ ધ	ની ની સા ૪	ની ની સા રે	સા સા ની ધ
	ટી	ટી ટી	ટી ટી કો
સા ની સા રે સા ની ધ પ	ગ મ પ ધ પ મ ગ ગ	સા સા ગ મ પ ધ ની સા	ની ધ પ મ ગ મ ગ
ટી ટી ટી ટી કો		ટી કો	

पाठ ४६

राग सोरठ त्रीताल.

स्थायी

१	२	३	०
रे म प नी	सा ४ नी ध टी डा	म प ध म	रे ४ ग सा
रे म रे सा	नी सा म रे प्	नी ध म प डा	ध म रे ग सा । ।

अंतरे

१	२	३	०
म म प प	नी प नी नी डा	सा ४ सा ४ टी टी	सा रे सा ४ टी टी टी
प म रे सा टी टी टी टी	रे नी सा सा टी टी टी	नी सा रे सा नी ध प ध टी टी टी डा	म प ध म ग रे ग सा । । । । । । । ।

પાઠ ૫૦

સ્થાપી.

રાગ ખીઠાગ ત્રીતાલ,

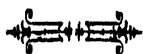
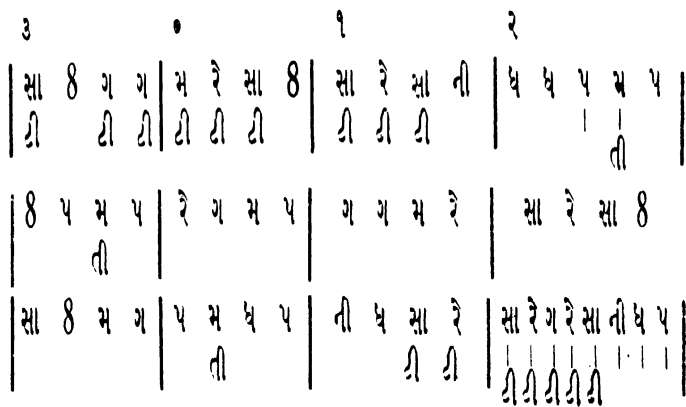
૨	૩	૦	૧
પ ઈ ગ મ	ગ સા ગ મ	પ ધ ગ મ	ગ ઈ ની સા
સા સા ગ મ	પ ઈ ની ની	ની સા ની પ	ગ મ ગ ઈ
		ટી	ખ

અંતરો.

૨	૩	•	૧
મ ઈ ગ મ	પ ઈ ની ની	સા ઈ સા સા	સા ઈ સા ઈ
ની સા ની પ	ગ મ ધ ની	સા ની ધ પ	ગ મ પ મ ગ રે સા
ટી		ટી	ટી ટી ટી ટી

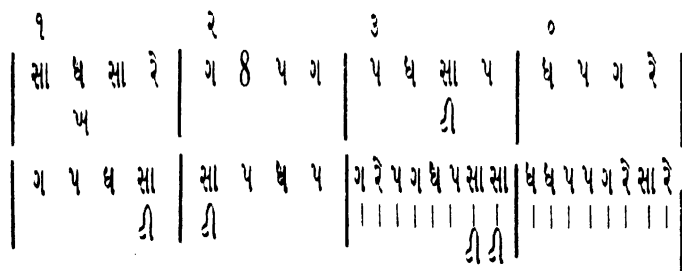

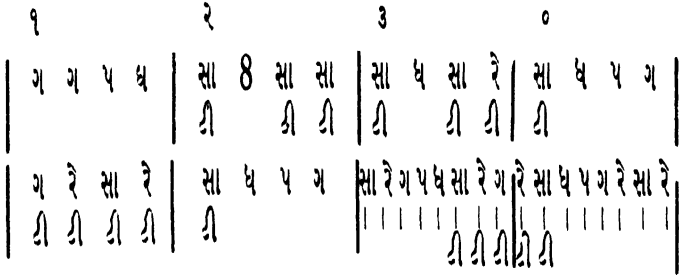
पाठ पर

राग भोपाळी त्रीताय.

स्थायी

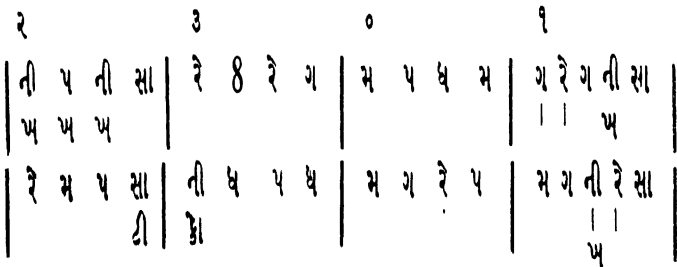
अंतरे।

पाठ ५३

राग-त्रीतास कामोद त्रीतास.

स्थायी.

२	३	०	१
म म प प	नी नी सा ४	नी सा रे ग	रे नी सा ४
	टी	टी टी टी	टी टी
रे नी ध प	ध म ग रे	रे ग म प	ध म ग रे सा
टी डा			। ।

पाठ ५४

राग-ह्रीडिग त्रीतास.

स्थायी.

२	३	०	१
सा ग म ग	म ध नी सा	नी ध म ग	म ग सा ४
ती	ती टी	ती	ती
सा नी ध सा	४ सा म ग	म ध म ग	म ग सा ४
प् प	ती	ती ती	ती

२ ३ ० १

ग ४ ग ४ | म म ध नी | सा ४ सा ४ | ध नी सा ४

ती ती | टी टी | टी टी |

सा सा ग म | ग ग सा ४ | नी ध नी सा | नी ध म ग

टी टी टी टी | टी टी टी | टी | ती

ती

सा सा ग ग म म ध नी | सा ग म म ग ग सा | सा नी ध नी ध म ग म ध नी सा नी ध म ग सा

ती ती | टी टी टी टी टी टी | टी | ती ती | ती ती

ती ती

418 44

राग भाषाऊस त्रीताल.

स्थायी.

•   १   २   ३
| म ग आ नी | सा ङ ध नी | सा ङ भ ग | म ङ ङ ङ |
      को   प   प   को
                  को   को

૦	૧	૨	૩
ગ મ ધ ની	સા ૪ સા ૪	ની ધ ની સા	ની ધ મ ગ
કો કો કો	ટી ટી	કો કો કો ટી	કો કો કો

અંતરો

૦	૧	૨	૩
ગ ૪ ગ ૪	મ મ ધ ની	સા ૪ સા ૪	ધ ની સા ૪
કો કો	કો કો	ટી ટી	કો કો ટી
ગ સા મ ગ	સા ૪ ની ધ	મ ધ ની સા	ની ધ મ ગ
ટી ટી ટી ટી	ટી કો કો	કો કો ટી	કો કો કો
કો કો			

પાઠ ૫૬

રાગ ભીમપદ્માસ ત્રીતાલ.

સ્થાયી

૧	૨	૩	૦
ની સા ગ મ	પ ૪ ગ મ	પ મ ગ રે	ગ રે સા ૪
ખ કો	કો	કો	કો
કો			
પ ની સા રે	સા ૪ ગ સા	મ ગ પ મ	ગ રે સા ૪
ખ ખ	કો	કો	કો
કો			

પાઠ ૫૭

રાગ-મુલતાની ત્રીતાલ,

સ્થાયી.

૧	૨	૩	૦
ની સા ગ મ	પ સા ની ધ	પ ગ મ પ	મ ગ રે સા
ખ કો તી	ટી કો	કો તી	તી કો કો

અંતરો.

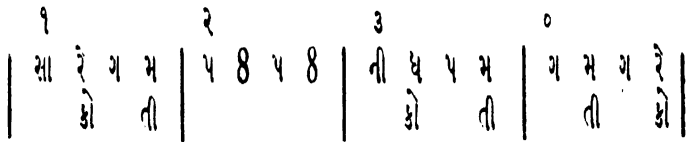
૧	૨	૩	૦
પ ઈ ગ મ	પ ની સા ઈ	ની ની સા ગ	રે સા ની સા
કો તી	ટી	ટી ટી	ટી ટી ટી
		કો કો	
ની ધ મ પ	ગ મ પ ની	ધ પ મ પ	મ ગ રે સા
કો તી	કો તી	કો તી	તી કો કો

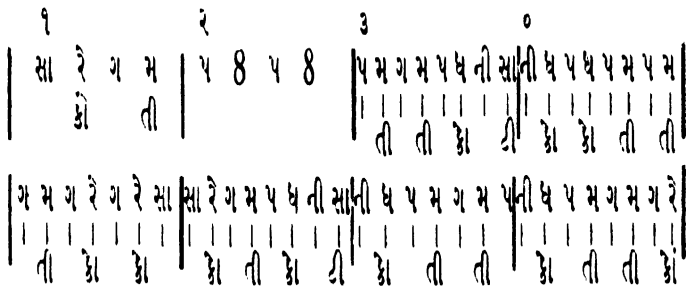
पाठ ५८

राग-पुर्वी त्रीताल.

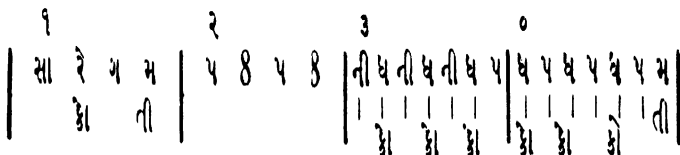
स्थायी.

अंतरो.

संयारी.

૧	૨	૩	૦
પ મ પ મ પ મ ગ	મ ગ મ ગ મ ગ રે	ગ રે ગ રે ગ રે સા	સા રે ગ રે ગ મ ગ મ
તી તી તી	તી તી તી કો	કો કો કો	કો કો તી તી
પ મ પ ધ પ ધ ની સા	ની ધ પ મ ધ પ મ ગ	પ મ ગ રે ગ મ પ	ની ધ પ મ ગ મ ગ રે
તી કો કો ટી	કો તી કો તી	તી કો તી	કો તી તી કો
સા રે ગ મ	પ ૮ પ ૮	સા રે ગ મ પ ધ ની સા	ની ધ પ મ ગ મ ગ રે
કો તી		કો તી કો ટી	કો તી તી કો

વેદાયટીઝ ગાયનોની બનાવેલ જોમાં કુચ્ચાલી ભજનો તથા પ્રખ્યાત નાટકોના ગાયનોનું
સુંદર અને સરળ નોટેશન આપ્યું છે.

ભારત સંગીત ગાયનમાળા અંક ૧ લો.

કી'મત ૦-૮-૦ પોસ્ટેજ પાંચ આના વધુ.

બહારગામથી મંગાવનારે ૦-૯-૦ ની પોસ્ટનીટી કીટો મોકલવી. વી. પી. થશે નહીં.

મળવાનું ઠેકાણું:—ભારત સંગીત વિદ્યાલય,

ગુલાલવાડી, મુંબઈ. ૪.

પાઠ પદ

રાગ ભૈરવી ત્રીતાલ.

સ્થાયી.

૧	૨	૩	૦
ની સા ગ મ	ધ ઈ પ ઈ	ની ધ પ મ	ગ રે સા રે
ખ કો	કો	કો કો	કા કો કો
કો			
ધ ની સા ગ	મ પ ગ મ	ની ધ સા ની ધ પ ગ મ	ની ધ પ મ ગ રે સા રે
ખ ખ કો	કો	કો કો ટી કો કો	કો કો કો કો કો
કો કો			

અંતરે

૧	૨	૩	૧
ધ પ ગ મ	ધ મ ધ ની	સા ઈ ગ રે	સા ની સા ઈ
કો કો	કો કો	ટી ટી ટી	ટી કો ટી
		કો કો	
ગ ગ સા સા	રે રે ની ની	સા સા ધ ધ	ની ધ પ ઈ
ટી ટી ટી ટી	ટી ટી કો કો	ટી ટી કો કો	કો કો
કો કો	કો કો		

१	२	३	०
ग प म ध	प नी ध सा	ग रे सा नी ध प नी ध	प म ग रे सा रे
को को	को को टी	टी टी टी को को को को	को को को को को
		को को	

पाठ ६०

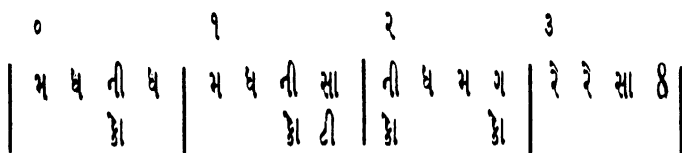
राग-वाद्येश्वरी त्रीताल.

स्थायी.

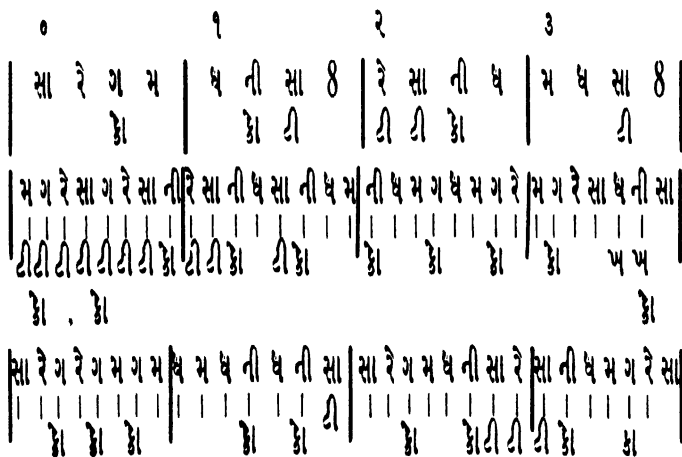
०	१	२	३
सा नी ध म	ग ग रे सा	रे ४ ४ सा	ध नी सा ४
टी को	को को		प प को

अंतरो.

०	१	२	३
ग म ध नी	सा नी सा ४	नी सा म ग	रे सा नी ध
को को	टी को टी	को टी टी टी	टी टी को
		को	

संचारी.

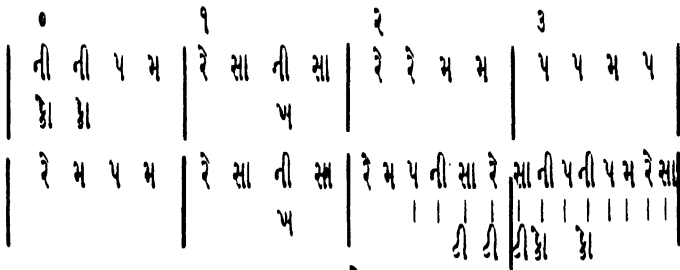

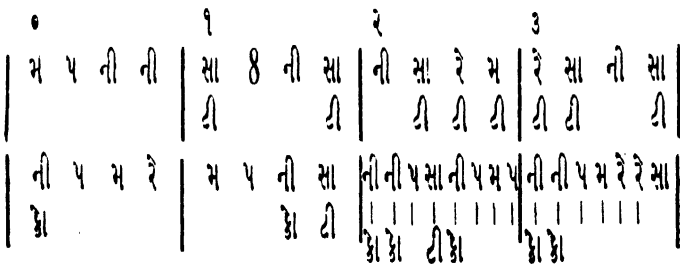
पाठ ६१

राग सारंग त्रीताल.

स्थायी.

अंतरे.

•ॐॐॐॐॐॐ•

समाप्त.

હિન્દુસ્થાન, બ્રહ્મદેશ, સીલોન. આફ્રીકાના દરેક ખંડ
પેરીસ, જરમની, ઇંગ્લંડ વિગેરે દરેક દેશ કે જ્યાં
જ્યાં આપણા ગુજરાતી બંધુઓ વસે છે તે
દરેક દેશમાં પ્રખ્યાત થયેલી

ભારત મ્યુઝીક ગાર્ડડ.

(ભેગા બાંધેલા) ભાગ ૧ થી ૫ એકજ (પુસ્તકમાં)
કીંમત રૂ. ૬-૦-૦ પોસ્ટેજ માફ પરદેશ માટે
દસ સીડીંગ એડવાન્સ.

હમારા તરફથી અગાઉ જે છુટક ભાગો ૧ થી
પાંચ સુધી પ્રગટ થયા હતા. તે ભાગોને એક પુસ્તક
રૂપે બહાર પાડયા છે. અનુક્રમણિકા એક સાથે રાખી છે.
અને સોનેરી બાઈન્ડીંગ છે કે, જેથી લાઈબ્રેરી વિગેરેની
શોભામાં વૃદ્ધિ કરે તે સાથે હારમોનીયમ શીખ-
વામાં માસ્તરની મુદ્દલ જરૂર નથી પડતી. એક વખત
મંગાવી ખાત્રી કરો.

મળવાનું ઠેકાણું:—

ભારત સંગીત વિદ્યાલય.

ઘર નંબર ૨૭, શુલાલવાડી, મુંબઈ ૪.

અથવા

પ્રખ્યાત બુકસેલરો.

અભાસ તરફથી બહાર પડેલા સંગીતના

પુસ્તકો.

- ૧ ભારત મ્યુઝીક ગાઇડ ભાગ ૧ લો. કિં. ૧-૪-૦
- ૨ ભારત મ્યુઝીક ગાઇડ ભાગ ૨ જો. કિં. ૧-૮-૦
- ૩ ભારત મ્યુઝીક ગાઇડ ભાગ ૩ જો. કિં. ૧-૧૨-૦
- ૪ ભારત મ્યુઝીક ગાઇડ ભાગ ૪ થો. કિં. ૧-૮-૦
- ૫ ભારત મ્યુઝીક ગાઇડ ભાગ ૫ મો. કિં. ૧-૮-૦
- ૬ ભારત સંગીત આરાખડી કિં. ૦-૮-૦
- ૭ ભારત સંગીત ગરબાવળી કિં. ૧-૦-૦
- ૮ ભારત સંગીત ગાયનમાળા (અંક ૧ લો) કિં. ૦-૮-૦
- ૯ ભારત મ્યુઝીક ગાઇડ ભાગ ૧થી૫(એક પુસ્તકમાં) કિં. ૬-૦-૦
- ૧૦ સરળ મંગીત ગાઇડ. કિં. ૨-૮-૦
- ૧૧ રાષ્ટ્રીય સંગીત ગાઇડ, ભાગ ૧ લો. કિં. ૦-૪-૦
- ૧૨ હિંદી ભારત મ્યુઝીક ગાઇડ ભાગ ૧ [છપતા હય]
- ૧૩ હિંદી ભારત સંગીત બારાખડી (છપતી હય)
- ૧૪ ભારત રાસ મંજરી નોટેશન (જપાય છે)
આસ જૈન અંધુઓ અને બહેનો માટે વિરવિજ્ય કૃત.
- ૧૫ પંચ કલ્યાણુક પુર્ણ અને સ્તવનોનું નોટેશન (જપાય છે)

સૂચના.

- ૧—ચાર રૂપીઆથી વધુ રૂપીઆના પુસ્તકો મંગાવનારને પો. માફ.
- ૨—ભારત સંગીત આરાખડી મંગાવનારે નવ આનાની પોસ્ટની ટીકોટો મોકલવી. વી. પી. થશે નહી,
- ૩—ભારત સંગીત ગાયનમાળા મંગાવનારે નવ આનાની પોસ્ટની ટીકોટો મોકલવી. વી. પી. થશે નહી.
- ૪—રાષ્ટ્રીય સંગીત ગાઇડ મંગાવનારે પાંચ આનાની પોસ્ટની ટીકોટો મોકલવી. વી. પી. થશે નહી.

મળવાનું ઠેકાણું;—ભારત સંગીત વિદ્યાલય. ગુલાલવાડી, મુંબઈ ૪.

અને પ્રખ્યાત બુકસેલરો પાસેથી મળશે.

